

1. Cơ cấu xã hội – giai cấp trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

Sau thắng lợi của cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân và thống nhất đất nước, Việt Nam bước vào thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội. Trong thời kỳ này, **cơ cấu xã hội – giai cấp có sự biến đổi mạnh mẽ**, vừa tuân theo **quy luật chung** của sự phát triển xã hội, vừa mang **đặc thù của Việt Nam**.

Từ **Đại hội VI (1986)**, quá trình **đổi mới và chuyển sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa**, với nhiều thành phần kinh tế, đã làm thay đổi sâu sắc **cơ cấu kinh tế**, kéo theo **sự biến đổi đa dạng và phức tạp của cơ cấu xã hội – giai cấp**. Cơ cấu xã hội không còn đơn giản như trước (chỉ gồm công nhân, nông dân, trí thức) mà trở nên **đa dạng hơn**, có sự **phân hóa trong nội bộ các giai cấp**, **chuyển hóa lẫn nhau** giữa các tầng lớp và **xuất hiện những tầng lớp xã hội mới**.

Những biến đổi này **tác động tích cực trở lại nền kinh tế**, góp phần thúc đẩy sự phát triển năng động, đa dạng, trở thành **động lực quan trọng của công cuộc đổi mới và xây dựng chủ nghĩa xã hội**. Đồng thời, **vị trí và vai trò của các giai cấp, tầng lớp xã hội ngày càng được khẳng định** trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Giai cấp công nhân

Việt Nam giữ **vai trò lãnh đạo cách mạng** thông qua Đảng Cộng sản Việt Nam, là **lực lượng tiên phong trong xây dựng chủ nghĩa xã hội**, đi đầu trong **công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước** và là **nòng cốt của liên minh công – nông – trí thức**.

Trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, giai cấp công nhân **phát triển nhanh về số lượng, chất lượng và cơ cấu**, ngày càng **đa dạng ngành nghề**, xuất hiện **công nhân hiện đại, công nhân trí thức**, với trình độ, kỹ năng và tác phong lao động được nâng cao để đáp ứng kinh tế tri thức và Cách mạng công nghiệp 4.0.

Tuy nhiên, **sự phân hóa giàu – nghèo trong nội bộ công nhân ngày càng rõ**, vẫn còn một bộ phận công nhân **thu nhập thấp, đời sống khó khăn và ý thức giai cấp chưa cao**, đòi hỏi sự quan tâm hơn trong việc nâng cao đời sống và giác ngộ chính trị cho giai cấp công nhân.

Giai cấp nông dân

Giai cấp nông dân giữ **vị trí chiến lược** trong công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn và xây dựng nông thôn mới; là **lực lượng quan trọng** góp phần phát triển kinh tế – xã hội bền vững, giữ vững ổn định chính trị, bảo đảm quốc phòng – an ninh, gìn giữ bản sắc văn hóa và bảo vệ môi trường; đồng thời là **chủ thể của quá trình phát triển nông thôn** gắn với công nghiệp, dịch vụ và đô thị hóa theo quy hoạch.

Trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, giai cấp nông dân **biến đổi và đa dạng về cơ cấu**, có xu hướng **giảm về số lượng và tỷ lệ**, một bộ phận chuyển sang làm công nhân, dịch vụ. Nội bộ giai cấp nông dân **phân hóa rõ rệt**, xuất hiện chủ trang trại lớn song vẫn còn nông dân mất đất, lao động làm thuê, làm gia tăng chênh lệch giàu – nghèo.

Đội ngũ trí thức

Đội ngũ trí thức là **lực lượng lao động sáng tạo đặc biệt quan trọng** trong công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập quốc tế và phát triển **kinh tế tri thức**, góp phần xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, đồng thời là **một lực lượng trong khối liên minh**. Việc xây dựng đội ngũ trí thức vững mạnh giúp **nâng cao trí tuệ dân tộc, sức mạnh đất nước, năng lực lãnh đạo của Đảng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị**, nhất là trong bối cảnh khoa học – công nghệ và Cách mạng công nghiệp 4.0 phát triển mạnh.

Đội ngũ doanh nhân

Đội ngũ doanh nhân Việt Nam **phát triển nhanh về số lượng và quy mô**, giữ **vai trò ngày càng quan trọng** trong phát triển kinh tế – xã hội. Đây là **tầng lớp xã hội đặc biệt được Đảng chú trọng xây dựng**, gồm doanh nhân lớn, vừa và nhỏ thuộc nhiều thành phần kinh tế, đóng góp tích cực vào tăng trưởng kinh tế, giải quyết việc làm và bảo đảm an sinh xã hội.

Đại hội XIII của Đảng xác định yêu cầu **xây dựng đội ngũ doanh nhân lớn mạnh, có năng lực, đạo đức, văn hóa, uy tín và trình độ quản trị giỏi**, nhằm nâng cao sức cạnh tranh, phát triển kinh tế nhanh, bền vững và bảo đảm **độc lập, tự chủ của nền kinh tế**.

2. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

Trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, việc tổ chức khối liên minh vững mạnh có ý nghĩa đặc biệt quan trọng để thực hiện những nội dung cơ bản của liên minh

- Nội dung kinh tế của liên minh:

Nội dung kinh tế là **nội dung cơ bản và quyết định nhất** của liên minh giai cấp, tạo **cơ sở vật chất – kỹ thuật** cho chủ nghĩa xã hội trong thời kỳ quá độ. Theo V.I. Lênin, trọng tâm của thời kỳ này chuyển sang **lĩnh vực kinh tế**, nhằm đáp ứng **lợi ích kinh tế thiết thân** của công nhân, nông dân, trí thức và các tầng lớp xã hội.

Ở Việt Nam, nội dung kinh tế của liên minh là **sự hợp tác giữa công nhân – nông dân – trí thức**, đồng thời **mở rộng liên kết với các lực lượng khác**, nhất là **đội ngũ doanh nhân**, để xây dựng nền kinh tế xã hội chủ nghĩa hiện đại. Trọng tâm là **phát triển kinh tế nhanh, bền**

vững, đẩy mạnh **công nghiệp hóa, hiện đại hóa**, phát triển **kinh tế tri thức**, nâng cao năng suất, sức cạnh tranh và xây dựng **nền kinh tế độc lập, tự chủ**.

Việc tổ chức liên minh kinh tế cần **xác định đúng tiềm lực và nhu cầu kinh tế**, xây dựng cơ cấu kinh tế hợp lý, tăng cường **liên kết giữa các ngành, vùng và thành phần kinh tế**, đẩy mạnh **ứng dụng khoa học – công nghệ**, qua đó gắn kết chặt chẽ các giai cấp, tầng lớp trong sự phát triển chung của đất nước

- Nội dung chính trị của liên minh:

Liên minh **công nhân – nông dân – trí thức** nhằm tạo **nền tảng chính trị – xã hội vững chắc** cho khối đại đoàn kết toàn dân, phát huy sức mạnh tổng hợp trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa, đấu tranh chống mọi âm mưu chống phá.

Nội dung chính trị của liên minh là **giữ vững lập trường tư tưởng của giai cấp công nhân**, bảo đảm **vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam**, xây dựng và bảo vệ vững chắc chế độ chính trị, độc lập dân tộc và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội. Trong điều kiện còn tồn tại tư tưởng, tập quán lạc hậu và sự chống phá của các thế lực thù địch, liên minh cần **phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, tăng cường đồng thuận xã hội, củng cố đại đoàn kết toàn dân**, xây dựng **Đảng trong sạch, vững mạnh** và **Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân**. Đồng thời, các lực lượng trong liên minh **gương mẫu chấp hành đường lối, pháp luật**, sẵn sàng bảo vệ thành quả cách mạng và **kiên quyết đấu tranh chống các âm mưu “diễn biến hòa bình”**

- Nội dung văn hóa – xã hội của liên minh:

Liên minh giai cấp, tầng lớp nhằm **xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc**, đồng thời **tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại**, dưới sự lãnh đạo của Đảng. Nội dung văn hóa – xã hội của liên minh gắn **tăng trưởng kinh tế với phát triển văn hóa, con người và tiến bộ, công bằng xã hội**, xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, coi văn hóa là **nền tảng tinh thần và sức mạnh nội sinh** của sự phát triển bền vững.

Trọng tâm là **nâng cao chất lượng nguồn nhân lực**, xóa đói giảm nghèo, thực hiện tốt **chính sách xã hội, an sinh xã hội**, chăm sóc sức khỏe, nâng cao đời sống và dân trí cho nhân dân, tạo **cơ sở lâu dài cho sự phát triển bền vững của liên minh giai cấp, tầng lớp**.

